

ภาษาจินตภาพในบทเพลงสวาทเชิงสังวาสที่ขับร้องโดยทูล ทองใจ

The language of imagery in erotic love songs sang by TunTongjai

วริศรา โกรทินธาคม*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาสื่อจินตภาพเชิงสังวาสที่ปรากฏในเพลงลูกกรุง โดยใช้ข้อมูลจากอัลบั้มรวมเพลงเอกที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ แล้วนำมาคัดเลือกเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาเชิงสังวาส ได้จำนวน 15 เพลง เป็นกรณีศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า เพลงจำนวน 15 เพลงที่มีเนื้อหาเชิงสังวาสมีการใช้ภาษาที่สื่อจินตภาพที่เกี่ยวข้องกับการสังวาส สามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) การใช้คำที่กล่าวตรงไปตรงมา ได้แก่ คำแสดงภาพที่เกิดจากการมองเห็น คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้ยิน คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น คำแสดงภาพที่เกิดจากการรับรู้รส คำแสดงภาพที่เกิดจากการสัมผัส คำแสดงภาพที่สื่อความรู้สึกและการเคลื่อนไหว และคำแสดงช่วงเวลาการสังวาส 2) การใช้ความเปรียบ ได้แก่ เปรียบอารมณ์ความรู้สึกกับสถานที่ เปรียบอวัยวะหรือส่วนหนึ่งของอวัยวะกับธรรมชาติ เปรียบพฤติกรรมมาถึงจุดสุดยอดกับธรรมชาติ และเปรียบอารมณ์ความรู้สึกทางเพศกับธรรมชาติ 3) การเล่นคำ ได้แก่ การซ้ำคำ และการนำคำกริยามาวางไว้ใกล้กัน

คำสำคัญ: ภาษาจินตภาพ แนวสังวาส

Abstract

This article was aimed to study the language of imagery in Lukkrung erotic love songs. Data were collected from Lukkrung erotic love songs, sang by Tun Tongjai total 15 songs.

The study found that the Lukkrung erotic love songs use language of imagery 3 types. First, the literal meaning of wording usage were words variation for see, sound, smell, taste, touch, feeling and movement and time of making love. Second, the comparative meaning on figure of speech, used of feeling words connected with place, used of sexual organ word connected with nature, used of

* อาจารย์ประจำ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

sexual orgasm word with nature and used of sexual emotion word with nature. And third, the wordplay were word repetition and usage serial verbs.

Keywords : language of imagery, erotic style

บทนำ

เพลงและดนตรีมีความสัมพันธ์กับคนเรามาช้านาน เนื่องจากเพลงมีเสียงเป็นสื่อ มีผู้ร้องที่เป็นผู้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจากภาษาที่ผู้ประพันธ์ ประพันธ์ขึ้นผ่านทางน้ำเสียง ทำให้เพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ทำให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังได้ง่าย จดจำง่าย อีกทั้งบทเพลงยังสะท้อนให้เห็นความคิดของผู้ประพันธ์ รวมทั้งสภาพสังคม ค่านิยม หรือวัฒนธรรมในสังคมขณะนั้นได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ อลิสา เลียงรินรมย์ (2549: 2) ที่กล่าวว่า “เพลงจัดว่าเป็นวรรณกรรมชนิดหนึ่ง ที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือผ่านการขับร้องจากนักร้องชายและหญิงด้วยเสียงและจังหวะดนตรีอันไพเราะ ปลุกเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้ฟังได้ซาบซึ้งตามบทเพลงได้เข้าใจชัดเจนตามเจตนาของผู้ประพันธ์เพลง ซึ่งเป็นผู้มีศิลปะในการเลือกใช้คำภาษาที่มีความหมายลึกซึ้งจึงทำให้ทุกคนรู้สึกผูกพันกับเพลงและดนตรีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” บทเพลงรูปแบบหนึ่งที่เคยได้รับความนิยมในอดีตและมีการใช้ภาษาที่ไพเราะสวยงามของผู้ประพันธ์ก่อปรกกับการถ่ายทอดน้ำเสียงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ร้อง และอาจมีแนวโน้มที่จะเลือนหายไปเรื่อยๆ ก็คือ เพลงลูกกรุง

เพลงลูกกรุง มีความหมายโดยตรงว่าเป็นเพลงที่คนในเมืองหลวงนิยมฟังเนื่องจาก

เป็นเพลงที่ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเมืองตลอดจนความรู้สึกของคนเมืองหลวง การถ่ายทอดอารมณ์ การขับร้อง น้ำเสียงของกลุ่มผู้ร้อง ผู้ประพันธ์เนื้อเพลง และผู้ประพันธ์ดนตรีจะมีรูปแบบประณีต ละเอียดอ่อน เนื้อร้องจะมีลักษณะเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง เกรียงศักดิ์ เศรษฐพัฒน์นิช (2553: 241-242) ได้กล่าวถึงเพลงลูกกรุงซึ่งปรากฏในบทความเรื่อง เพลงลูกทุ่งคำเมืองกับอัตลักษณ์พื้นทางของคนชนบทใหม่ของเชียงใหม่ ไว้ว่า “เพลงลูกกรุงได้รับการพิจารณาว่าเป็นเพลงของคนเมือง เพราะเพลงประเภทนี้กำเนิดขึ้นจากการผสมพันธุ์กันระหว่างความทรงจำเกี่ยวกับเพลงไทยแบบจารีต เพลงยาว และจารีตเพลงแบบอื่นๆ ของชนชั้นนำกับแบบแผนทางดนตรีของตะวันตกสมัยใหม่”

นอกจากความหมายข้างต้นแล้ว จำนงรังสิกุล, 2517 (อ้างถึงใน พรนิภา บุญยะรัตเวช, 2548: 1) ยังกล่าวถึงเพลงลูกกรุงเพิ่มเติมอีกว่า “เพลงลูกกรุง เป็นเพลงที่ได้รับอิทธิพลมาจากเพลงสากลเป็นอย่างมาก ลักษณะสำคัญของเพลงลูกกรุงคือ มีการเลือกใช้คำสละสลวยไพเราะ และมีความหมายดี ทำนองที่ใช้มักมีการแบ่งห้องและแบ่งท่อนของเพลงตามมาตรฐานสากล ในด้านการขับร้องจะร้องตามจังหวะและทำนองที่กำหนด ส่วนเนื้อหามักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ความสนุกสนาน ความเสียสละ

ความเห็นอกเห็นใจ หรือความผิดหวัง เป็นต้น”

เพลงลูกกรุงเป็นเพลงที่มีการเลือกใช้ ถ้อยคำภาษาในการประพันธ์ได้สละสลวย ไพเราะงดงามรวมทั้งมีความหมายดีลึกซึ้งกินใจ และแนวเพลงส่วนใหญ่ ก็เป็นเรื่องราวที่ สร้างสรรค์ขึ้นจากประสบการณ์ความสัมพันธ์ แบบปัจเจกของคนหนุ่มคนสาวเกี่ยวกับความรัก และความต้องการ เช่นเพลง ฉันทอยู่ใกล้เธอ ซึ่งเป็นเพลงที่ผู้ชายคนหนึ่งแสดงออกถึงความรู้สึก รักและปรารถนาในเชิงขู้สาวที่มีต่อผู้หญิงคน หนึ่ง หรือเพลง ยามห่างไกล ซึ่งเป็นเพลงเกี่ยว กับผู้หญิงคนหนึ่งที่เคยรักเธอถึงคนรักของเธอที่ ต้องพลัดพรากจากกันไปไกล (เกรียงศักดิ์ เซษฐ พัฒนพานิช, 2553: 243)

จากคำกล่าวถึงแนวเนื้อหาในเพลง ลูกกรุงที่ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรัก ข้างต้นนั้นผู้ประพันธ์เพลงอาจประพันธ์ขึ้นจาก จินตนาการ หรือประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ เพลงเองที่อาจเกิดจากความสมหวัง หรือความ ผิดหวังโดยเฉพาะในเรื่องของความรัก หรือบาง ครั้งการประพันธ์เนื้อเพลงอาจเป็นส่วนช่วยใน การปลดปล่อยพลังความรู้สึกทางเพศซึ่งเป็น ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ให้ออกมาใน รูปแบบของการใช้ถ้อยคำภาษาได้อีกทางหนึ่ง เมื่อกล่าวถึงเพลงลูกกรุงที่โด่งดังในอดีต เช่น เพลงโปรดเถิดดวงใจ คือนั้นสวรรค์ล่ม ในฝัน ฯลฯ คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงนักร้องลูกกรุงที่มี ฉายาว่า “เจ้าชายรัตติกาล” หรือชื่อในวงการ เพลงว่า “ทูล ทองใจ” และทำให้นึกถึงบทเพลง อื่นๆ ซึ่งมีหลายบทเพลงที่มีเนื้อหาอิโรติก (erotic) หรือบทเพลงเชิงสังวาส

จินตภาพ:การปรากฏในบทเพลง

ทูล ทองใจ เป็นนักร้องเพลงลูกกรุงที่มี ลีลาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีน้ำเสียงที่ไพเราะ อ่อนหวาน ออกเสียงภาษาไทยได้อย่างชัดเจน แนวเพลงส่วนใหญ่ที่ครูเพลงแต่งให้ ทูล ทองใจ ขับร้องมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักระหว่าง ชายหนุ่มและหญิงสาวซึ่งอาจมีเนื้อหาอิโรติก ด้วย ในหนังสือคีตกวีลูกทุ่งไปบุลย์ บุตรชั้น ได้ กล่าวถึงเพลง “คือนั้นสวรรค์ล่ม” บทเพลงหนึ่ง ที่ ทูล ทองใจ เป็นผู้ขับร้องไว้ว่า “เพลงคือนั้น สวรรค์ล่มเป็นบทอิศรยฝืนค้ำที่ใช้สัญลักษณ์ งดงามแนบเนียนลื่นไหล เป็นหนังเปื้อที่ถ่ายทำจัด แสงเงาเสียจนดูดี ไม่มีอุจาดตา หรือถ้าเปรียบ เป็นอาหารคาวก็บรรจงปรุงอย่างประณีต เสกสรรใส่สมุนไพรเครื่องปรุงจนไร้กลิ่นคาว” (วิวัฒน์ วรรณยางกูร, 2555:123)

นอกจากนี้ ทูล ทองใจ ยังมีบทเพลง อื่นๆ ที่ขับร้องได้อย่างมีคุณภาพจนได้รับรางวัล แผ่นเสียงทองคำพระราชทานหลายบทเพลง เช่น เพลงรักใคร่ไม่เท่ารักน้อ เพลงนางรอง ซึ่ง ทั้ง 2 เพลง เป็นผลงานของครูพองค์ มุกดา เป็นต้น

ผลงานเพลงที่ได้รับรางวัลและความ เป็นเพลงอมตะที่มีความไพเราะด้วยการรังสรรค์ ถ้อยคำภาษาในการสร้างเนื้อหาโดยครูเพลง หลายท่าน ทำให้ ทูล ทองใจ เป็นนักร้องที่โด่ง ดังและโดดเด่นในการขับร้องเพลงที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับความรัก โดยเฉพาะเนื้อหาแนวอิโรติก (erotic) หรือเชิงสังวาส

F.G.Fowler and H.M.Fowler, (1942: 270) ให้ความหมายของคำว่า erotic มีความ หมายว่า “erotic 1. adj. Of love, amatory

2. n. E. poem”

ในบทความนี้คำว่า อีโรติก (erotic) มีความหมายที่สอดคล้องกับความหมายที่ 1 แปลความหมายว่า เกี่ยวกับความรัก เกี่ยวกับการแสดงออกทางความรัก

A.S.Hornby, (1985: 290) ได้ให้ความหมายซึ่งมีความหมายสอดคล้องกันว่า “erotic adj. of sexual desire” แปลความหมายว่า เกี่ยวกับความต้องการทางเพศ

สำหรับคำว่า สังวาส ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1160) ให้ความหมายของคำว่า สังวาส ไว้ว่า น. การอยู่ด้วยกัน, การอยู่ร่วมกัน; การร่วมประเวณี. ก. ร่วมประเวณี, มักใช้ว่า ร่วมสังวาส หรือเสพสังวาส. (ป., ส. สังวาส)

การให้คำจำกัดความข้างต้นสรุปได้ว่า อีโรติก (erotic) และ สังวาส เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวกับเรื่องการแสดงออกทางความรัก ความใคร่ ซึ่งความต้องการทางด้านความรักเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ทุกคน

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้เขียนสนใจที่จะศึกษาเรื่องการใช้ภาษาที่สื่อจินตภาพเกี่ยวกับเรื่องความรักหรือการแสดงออกทางความรัก โดยการใช้ถ้อยคำภาษาในการแสดงจินตภาพต่างๆ ผ่านทางประสาธน์สัมผัสทั้ง 5

นิตยา แก้วคัลณา (2551: 3) ได้กล่าวถึงจินตภาพ (image) ในแง่ของการอ่านที่เป็นรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทยไว้ว่า จินตภาพมีความสำคัญทั้งผู้สร้างและผู้อ่าน กล่าวคือในฐานะของผู้สร้างได้ใช้จินตภาพให้เกิดผลตามเจตจำนงของการสื่อสารทั้งสื่อภาพและความ ชั้นแรกในการใช้จินตภาพเพื่อสื่อภาพให้เกิดในใจของผู้อ่าน

ตามที่คุณประพันธ์หรือกวีต้องการกล่าวถึงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อสื่อความทั้งความที่เป็นสาระสำคัญของเรื่อง ความคิดและทัศนคติของกวีและเพื่อสร้างความหมายที่ลึกซึ้ง รวมถึงเป็นเครื่องมือแสดงออกซึ่งเป็นสิ่งที่เปี่ยมนามธรรมและอารมณ์ที่ซับซ้อนให้เป็นรูปธรรม ทำให้การสื่อความเข้าใจได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้การสร้างจินตภาพของกวียังเป็นไปเพื่อสร้างความงดงามแก่บทประพันธ์และแสดงถึงความสามารถของผู้สร้างด้วย ในฐานะของผู้อ่านจินตภาพช่วยให้ใช้จินตนาการมองเห็นภาพและเข้าใจเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ อีกทั้งจินตภาพยังเป็นพลังที่ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึก อันจะนำไปสู่การรับรู้และเข้าถึงแนวคิดหรือสาระของเรื่องได้มากขึ้นตลอดจนกระตุ้นให้ผู้อ่านเข้าถึงอารมณ์และความคิดของสารในบทประพันธ์ โดยการเรียนรู้จากถ้อยคำภาษาที่ใช้ ผ่านทางประสาธน์สัมผัสทั้ง 5 เช่น การใช้ถ้อยคำที่แสดงภาพที่เกิดจากการสัมผัส เช่นคำว่า กอด จูบ ลูบไล้ คลำ เป็นต้น หรือการใช้ถ้อยคำที่แสดงภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น เช่นคำว่า หอม อวล เคล้ากลิ่น เป็นต้น นอกจากนี้จินตภาพยังช่วยให้ผู้อ่านตีความสารได้ง่ายขึ้นพร้อมกับสามารถประเมินคุณค่าของงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย

หากมองในแง่ของการฟังซึ่งเป็นรูปแบบของเพลงโซคซัย บัณจิต นักแต่งเพลงและนักเขียนบทกวีผู้หนึ่งได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการแต่งเพลงและการแต่งบทกวีได้อย่างน่าสนใจว่า “การแต่งเพลงมีลักษณะที่คล้ายกับการแต่งบทกวี แต่การแต่งบทกวีมักจะใช้ภาษาที่ต้องตีความมากกว่า ถ้าแต่งเพลงในแนวทางที่

ต้องมีการตีความมากกว่าที่มีการใช้ภาษาที่สละสลวยมากเกินไปอาจทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจว่าเพลงนั้นเกี่ยวกับเรื่องอะไร จากคำว่า เพลง อาจกลายเป็นคำว่า เพลงกวี ก็ได้ ความแตกต่างของคำว่าเพลงที่ไม่ใช่เพลงกวีนั้นคือภาษาในการสื่อความในเพลงต้องชัดเจน ตรงไปตรงมา ต้องย่อความทั้งหมดให้อยู่ในบทอันจำกัดซึ่งฟังแล้วเข้าใจได้เลยโดยไม่ต้องตีความมาก ส่วนบทกวีต้องมีการตีความเพื่อหาความหมายที่ซ่อนอยู่ในคำ (วิภาวรรณ ประไวย์, 2556)

ในขณะที่ครูเพลงในอดีต พยงค์ มุกดา กล่าวถึงเพลงกับบทกวีไว้ว่า “ในบรรดางานวรรณศิลป์หลากหลายรูปแบบ เพลงกับบทกวีมีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด นอกจากฉันทลักษณ์ จำนวนคำที่แน่นอนตามรูปแบบแต่ละชนิด และการส่งสัมผัสระหว่างวรรคระหว่างบทแล้ว การใช้คำจำนวนน้อยคำให้เกิดผลทางอารมณ์ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เพลงกับบทกวีมีลักษณะร่วมกันมากที่สุด ดังคำกล่าวที่ได้ยินทั่วไปว่า “บทกวีก็คือเพลงที่ยังไม่ได้ใส่ทำนอง และเพลงก็คือบทกวีที่มีทำนอง” เพลงบางเพลงเพียงอ่านดูด้วยสายตาก็พบว่ามีลีลาถ้อยคำล้าลึกไม่ผิดจากบทกวี และบทกวีบางชิ้นมีทำนองสละสลวยจนแทบจะเปล่งออกมาเป็นเสียงเพลงได้ในขณะอ่าน ดังเช่นงานรวมทั้งบทกวีบางชิ้นอย่าง “ตลิ่งของ” ของนายผี มีผู้นำไปใส่ทำนองเพื่อขับร้องเป็นบทเพลงทำหน้าที่ส่ง “เสียง” ให้ได้ยินด้วยหูนอกเหนือไปจากการอ่านด้วยตา เป็นต้น ทั้งนี้งานศิลปะทั้ง 2 ประเภทต่างก็ต้องอาศัยความสามารถของผู้สร้างสรรค์ผลงานด้วยการถ่ายทอดภาพประทับใจ อารมณ์ที่ไหวรู้สึก ล้าลึกด้วยโวหาร

ภาพพจน์ ตลอดจนความคิดที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้รับผ่านทำนองของภาษาที่ละเมียดละไมเหมาะสมกับเนื้อหาของแต่ละชิ้นงาน” (พยงค์ มุกดา ม.ป.ป. อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ม.ป.ป.)

คำกล่าวข้างต้นอาจสรุปว่า เพลงลูกกรุงในอดีตนั้นอาจมีความเป็นภาษา กวี คือมีการแต่งในรูปแบบที่มีฉันทลักษณ์ หรือใกล้เคียงกับฉันทลักษณ์ มีการส่งสัมผัส มีการใช้ภาษาที่ไพเราะงดงามด้วยวิธีการสรรคำ เลือกใช้ภาษาในการเปรียบเทียบได้อย่างสวยงามและแยบคาย อีกทั้งยังทำให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพจากการฟังเพลง จึงนับว่าเป็นเพลงลูกกรุงมีลักษณะของเพลงกวีตามที่ครูพยงค์ มุกดา ได้กล่าวไว้ เพราะในเนื้อหาเพลงมีทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยที่ต้องใช้การตีความด้วยเช่นกันนอกจากผู้ประพันธ์เพลงจะใช้ภาษาสร้างเนื้อหาที่ก่อให้เกิดจินตภาพได้แล้ว ผู้ร้องยังเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะเป็นส่วนช่วยในนำเสนอเนื้อหาผ่านน้ำเสียง ผสมผสานเข้ากับทำนองของดนตรีไปยังผู้ฟังให้เกิดการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกร่วมไปด้วย

เพลงสวาทเชิงสังวาส : จินตนาการผ่านภาษา ในมุมมองของผู้ฟัง

จากการสืบค้นข้อมูล มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับภาษาจินตภาพเกี่ยวกับเรื่องสั้น วรรณคดี รวมทั้งบทเพลง ซึ่งในที่นี้ขอกล่าวถึงงานวิจัยที่ผู้เขียนใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ ดังนี้

อรจิรา อัจฉริยไพบุลย์ (2552) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่อง “ช่างสำราญ” ซึ่งวิเคราะห์ครอบคลุมทั้ง

ด้านการใช้คำ ประโยค สำนวนโวหาร และการใช้ภาพพจน์ ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนพบเห็นว่า ด้านการใช้คำที่พบในงานวิจัยนี้มีการใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก อากาการเคลื่อนไหว บอกแสง สี เสียง กลิ่น รส แสดงการสัมผัส ซึ่งสอดคล้องกับคำว่า ภาษาจินตภาพ หมายถึง การรับรู้ด้วยคำภาษาผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำให้ผู้รับสารเกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วม เกิดภาพในใจอย่างชัดเจน ดลฤทัย ขาวดีเดช (2540) ได้ศึกษาลักษณะ ภาษาจินตภาพในเรื่องสั้นของ อัครศิริ ธรรมโชติ พบว่า ภาษาในเรื่องสั้นของ อัครศิริ ธรรมโชติ มีลักษณะต่างๆ ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพชัดเจน ลึกซึ้งและเกิดอารมณ์สะเทือนใจ ได้แก่ การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจองและจังหวะ การใช้คำซ้อน การใช้คำบอกแสง สี การใช้คำทำเนียบกวี การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม การซ้ำคำ เป็นต้น

จากลักษณะต่างๆ ที่ก่อให้เกิดจินตภาพนั้นจึงมีความน่าสนใจและน่าจะสอดคล้องกับเนื้อหาและวิธีการใช้ภาษาในบทเพลงที่ผู้เขียนนำมาศึกษา

พรนิภา บุญยะรัตเวช ศึกษาเรื่อง “ความเปรียบและแนวคิดเกี่ยวกับความรักในเพลงไทยสากล” ได้กล่าวเกี่ยวกับความเปรียบไว้ซึ่งสอดคล้องกับบทความเรื่องนี้ว่า “ความเปรียบในเพลงไทยสากลที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก เป็นการใช้ภาษาที่สร้างจินตนาการ และช่วยเพิ่มความชัดเจนของความหมายให้ลึกซึ้งกินใจยิ่งขึ้น” (พรนิภา บุญยะรัตเวช, 2548: 85)

จากคำกล่าวข้างต้นผู้เขียนเห็นว่า ความเปรียบ เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้รับสารเกิด

จินตภาพและเป็นคำที่แสดงจินตภาพได้ด้วย เนื่องจากผู้ประพันธ์มีการนำคำมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายกับสิ่งมาพูดเปรียบเทียบ และในบทเพลงมักจะใช้ความเปรียบเพื่อเพิ่มจินตภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้ด้วย

การศึกษา “ภาษาจินตภาพในบทเพลง สวาทเชิงสังวาสที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ” ผู้เขียนจะใช้เกณฑ์ของ อรจิรา อัจฉริยไพบุลย์ ดลฤทัย ขาวดีเดช และพรนิภา บุญยะรัตเวช เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ทั้งนี้ผู้เขียนกำหนดขอบเขตในการศึกษาโดยจะศึกษาเฉพาะเพลงลูกกรุงที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ จากอัลบั้มรวมเพลงเอกที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ ที่มีเนื้อหาเชิงสังวาส จำนวน 15 เพลง ได้แก่ เพลงรักรักในจินตนาการ โปรดเถิดดวงใจ คีนั่นสวรรค์ล่อม คีน้อลา ในฝัน เดือนต่ำดาวตก จูมมัตจำ อ่านหัวใจ เสียงดูเหว่าแว่ว รอยรักในอารมณ์ กระดังงาลนไฟ สอนพี่ให้รัก กลิ่นแก้มนาง คีนั่น และคีนพี่ครวญ

จากการค้นคว้าข้อมูลพบว่ามีครูเพลงหลายท่านแต่งเพลงแนวเพลงรักระหว่างชายหนุ่มหญิงสาว ที่มีเนื้อหาของการแสดงภาพต่างๆ ที่เกี่ยวกับความรักให้ ทูล ทองใจ เป็นผู้ขับร้อง อีกทั้งอัลบั้มรวมเพลงเอกที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ เป็นอัลบั้มที่รวมเพลงดังของ ทูล ทองใจ ในอดีต ข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นที่น่าสนใจนำมาศึกษา อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะการใช้ภาษาจินตภาพที่ทำให้ผู้ฟังจินตนาการภาพผ่านตัวภาษาที่ปรากฏในบทเพลงเท่านั้น โดยไม่ได้ศึกษาเรื่องเสียงแต่อย่างใด

ผลการศึกษา “ภาษาจินตภาพใน

บทเพลงสวาทเชิงสังวาสที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ” สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การใช้คำที่กล่าวตรงไปตรงมา 2) การใช้ความเปรียบ และ 3) การเล่นคำ แต่ละประเด็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) **การใช้คำที่กล่าวตรงไปตรงมา** หมายถึง การสื่อภาพที่เกิดจากการมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรับรู้รส การสัมผัส สื่อความรู้สึกและการเคลื่อนไหว และแสดงช่วงเวลาการสังวาส

1.1 คำแสดงภาพที่เกิดจากการมองเห็น

ตัวอย่าง

“...จะมีใครที่ไหนกันเล่า สวยงามเกินเจ้า พี่เฝ้าเล่าโลมโลมนิมเนื้อทอง สุดจะสรร**เนินถิ่นเจ้างามชาวผ่อง** ดั่งหนึ่งพิมพ์ยามยิ้มมอง สวาทรักปองน้องนางนั่งชม...”

(เพลงจูบมัดจำ)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการมองเห็นว่าเป็นเรือนร่าง โดยเฉพาะหน้าอกของผู้หญิง ทำให้เห็นภาพของผู้ชายที่กำลังลูบไล้เรือนร่างของผู้หญิงที่เปลือยหน้าอก และเห็นถึงความสวยงามของหน้าอกที่ชาวผ่องสวยงาม และทำให้รู้สึกมีความสุขเมื่อได้เห็นและสัมผัส ซึ่งสื่อให้เห็นฉากหนึ่งของการร่วมรักที่มีการมองเห็นและได้สัมผัส

1.2 คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้ยิน

ตัวอย่าง

“...ตึกตื้นคั้นนั้นเคยร่วมผูกพันแน่นหนัก เคยฝากความรักว่าด้วยใจภักดีมิพราง **เสียงน้องออชားขอรักมัน รำพึงเสียงสั้น**เมื่อใกล้สาง ไม่อยากจะร้างห่างรักที่เริ่มลง...”

(เพลงโปรดเกิดดวงใจ)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้ยิน ได้แก่ คำว่า เสียง...ออชား รำพึงเสียงสั้น ทำให้เห็นภาพและได้ยินเสียงของผู้หญิงที่ครางด้วยน้ำที่เสียงสั้นเครือทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการภาพในขณะที่ร่วมรักกันรวมทั้งรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้หญิงในเพลงออกมาจากเสียงที่ได้ยิน

“ต่าง**วิงวอนอ่อนรักพลอดพรั** รักแสนหวานฉ่ำ พี่จูบมัดจำตลอดทั้งคืน...”

(เพลงจูบมัดจำ)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้ยิน ได้แก่ คำว่า วิงวอน อ่อน พลอดพรั ซึ่งทั้ง 3 คำ ต่างเป็นคำกริยาที่แสดงการพูดร้องขอ ออดอ้อน และเมื่อพิจารณาตามบริบททำให้เห็นภาพของผู้ชายและผู้หญิงที่ต่างออดอ้อนกันและร่วมรักกันตลอดทั้งคืน

“เสียงดูเหว่าแว่วมาเหมือนเตือนให้สองเราผวาจากกัน ค่อนคินตื่นฝันเราเกี่ยวแขนกัน เทียวในแดนฟ้า พบพิฆานเทวาผ่านดาราน้อยใหญ่ปราสาทสีทองผ่องอำไพ โอ้เพลินใจในแดนสวรรค์กอดกัน**กระซิบกระแซะกัน** ชวนชมนั้นดาวระยิบระยับตาเพลินอยู่จนเสียงดูเหว่าแว่วมาเป็นสัญญาให้เราจากกัน...”

(เพลงเสียงดูเหว่าแว่ว)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้ยิน ได้แก่ คำว่า กระซิบกระแซะ เป็นคำกริยาที่แสดงให้เห็นว่าพูดกันสองคนอย่างเบาๆ รวมทั้งใช้คำว่ากระแซะ เป็นคำกริยาที่หมายถึง การค่อยๆ เขิบเข้ามาเบียดชิดกัน เมื่อเห็นคำนี้รวมไปถึงบริบทแล้วทำให้เกิดภาพของชายหนุ่มและหญิงสาวที่กำลังเกี่ยวพาราสีกัน

และอาจจะเริ่มฉากการสังวาส แต่ขณะนั้นกำลังจะรุ่งเช้าจึงทำให้ต้องแยกจากกัน และมีข้อที่น่าสังเกตอีกอย่างว่า ตามเนื้อเพลงมีการเปรียบเทียบสถานการณ์หรือบรรยากาศที่มีความสุข ณ ตอนนั้นว่าเหมือนสวรรค์ที่สวยงามอีกด้วย

1.3 คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น ตัวอย่าง

“...แก้วตาอย่าอาย เคียงชิดติดกายน้องเบนบ้ายไฉนเล่านาง **หอมแก้มสาวไม่สิ้นกลิ่นจาง หอมทรวงเจ้าอวลเคล้ากลิ่นปราง หอมไม่สร้างจุมพิตติดใจ...**”

(เพลงคืนอำลา)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น ได้แก่ คำว่า หอมแก้ม...ไม่สิ้นกลิ่นจาง หอมทรวง...อวลเคล้ากลิ่นปราง หอมไม่สร้าง ทำให้เห็นภาพของการแสดงความรักที่ผู้ชายแสดงต่อผู้หญิงด้วยกิริยาอาการหอมและกลิ่นหอมเหล่านั้นยังคงติดตรึงใจของผู้ชายไม่จางหาย

1.4 คำแสดงภาพที่เกิดจากการรับรู้รส ตัวอย่าง

“...คืนทั้งคืน **หวานรื่นชื่นฉ่ำ** พร่ำพลอดน้ำคำ ร่วมทางสุขล้ำในแดนสวรรค์ ยามเมฆลอยคล้อยบังแสงจันทร์ น้องออกด้ออนคืนนั้น ไม่ลืมกันไปจนวันตาย...”

(เพลงคืนนั้น)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการรับรู้รส ได้แก่ คำว่า หวาน...ฉ่ำ ซึ่งในที่นี้เป็นการเปรียบถึงรสแห่งความสุข จากบริบทคำว่า หวานรื่นชื่นฉ่ำ เป็นคำที่แสดงภาพของความสุขในการร่วมรักระหว่างผู้ชายและผู้หญิงตลอดทั้งคืน

1.5 คำแสดงภาพที่เกิดจากการสัมผัส ตัวอย่าง

“ต่างวิงวอนอ่อนรักพลอดพร่ำ รักแสนหวานฉ่ำ **พี่จูบมัดจำตลอดทั้งคืน กอดจนลวไฉนแนบกายฝังใจระรื่น...**”

(เพลงจูบมัดจำ)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการสัมผัส ได้แก่ คำว่า จูบ กอด เป็นภาพของการเริ่มความสัมพันธ์ และใช้คำว่า แนบ เพื่อแสดงภาพให้มากกว่าการเริ่มความสัมพันธ์แบบทั่วๆ ไป กล่าวคือแสดงภาพของการร่วมรัก และใช้คำว่า ฝัง เป็นการย้ำภาพให้ผู้ฟังเข้าใจชัดว่าเป็นฉากของการร่วมรักที่ผู้ชายและผู้หญิงในเพลงนั้นไม่มีวันลืม

“...เดือนต่ำดาวตกเสียงนกละเมอเปลออ ร้องครั้งใด พี่แทบคลั่งไคล้คิดถึงทราวม้วยมิวาง ผวากายหมาย **โลม** เนื้อเกลี้ยงพบเพียงหมอนข้าง แทนที่แม่นางน้องเจ้าเคยนอน”

(เพลงเดือนต่ำดาวตก)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการสัมผัส ได้แก่ คำว่า โลม เพื่อแสดงภาพว่าคิดจะจูบไล้เนื้อตัวของหญิงคนรัก แต่กลับได้สัมผัสหมอนข้างที่วางอยู่บนที่ที่หญิงสาวเคยนอน จากบริบทดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีฉากของการอยู่ร่วมกันระหว่างชายหนุ่มและหญิงสาวมาก่อนหน้านี้อีกด้วย

“...พี่จำสัญญาที่เคยให้ไว้ จะไม่ห่างไกล มิ่งขวัญดวงใจแนบข้าง พี่เฝ้า **จูบไล้** ฝังใจทั่วสรรพางค์ เกือบจวนรุ่งสาง แก้มนางกลิ้งยังฝังใจ”

(เพลงกลิ้งแก้มนาง)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่เกิดจากการสัมผัส ได้แก่ คำว่าลูปไล้ จวบ แสดงภาพของการเริ่มความสัมพันธ์ รวมทั้งแสดงภาพของการร่วมรักด้วย โดยสังเกตได้จากคำว่า ...ฝังใจทั่วสรรพางค์ ...กลืนยังฝังใจ ทั้งนี้ยังแสดงให้เห็นระยะเวลาในการสังวาส คือคำว่า เกือบจวนรุ่งสาง อีกด้วย

1.6 คำแสดงภาพที่สื่อความรู้สึกและการเคลื่อนไหว

ตัวอย่าง

“หากฝันว่าฉันและเธอละเมอความรักร่วมกันทุกทุกวันแสนสุขฤทัย หากความรักนั้นหนักเหลือแนบเนื้อเชิ่รักดังไฟ ฉันขอตายบนตักนาง หากเราได้รักร่วมกันผูกพันกระสันแน่นเหนียว ขอรักเดียวไม่จืดและจาง...”

(เพลงในฝัน)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่สื่อความรู้สึกและการเคลื่อนไหว ได้แก่ คำว่า ละเมอความรักร่วมกัน ในที่นี้หมายถึง การจินตนาการถึงฉากการร่วมรักระหว่างผู้ชายและผู้หญิงในเพลง ซึ่งปรากฏคำแสดงความรู้สึกและการเคลื่อนไหว คำว่า หนัก มีความหมายว่าความรักที่แน่นหนัก เราร้อน นอกจากนี้ยังใช้คำว่า ผูกพัน กระสัน และแน่นเหนียว มาวางไว้ใกล้กัน เพื่อเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกถึงการร่วมรักที่เราร้อนแนบแน่นด้วย

ตามบริบทที่มีความหมายว่า ผู้ชายในเพลงจินตนาการไปว่า เพียงแค่ฝันว่าได้ร่วมรักกับผู้หญิงในเพลงทุกๆ วันมีความสุขแล้ว และคิดฝันต่อว่าถ้าการร่วมรักนั้นเราร้อน เหมือนเปลวไฟที่ร้อนแรง ถ้าจะตายก็ขอตายคาตักของผู้หญิง

“...ผ่านเมฆร่ำไรมาพบบึงใหญ่โอนดาดงาม ไทรย้อยห้อยกิ่งกิ่งก้านคลุมน้ำสีคราม บัวน้อยอร่ามงามนำภิรมย์เสียดายมิทันเด็ดบัวสวรรค์ชม คินนนั้นสวรรค์ล่อม...”

(เพลงคินนนั้นสวรรค์ล่อม)

เนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงภาพที่สื่อความรู้สึกและการเคลื่อนไหว ได้แก่ คำว่า นำภิรมย์ และ เสียดาย

ผู้เขียนได้สืบค้นคำว่า ภิรมย์ จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 ด้วยเหตุผลที่ว่าเพลงลูกกรุงเป็นเพลงเก่า และน่าจะใช้คำศัพท์ที่ใกล้เคียงกับพจนานุกรมฯ พ.ศ. 2493 มากที่สุด แต่ก็ไม่ปรากฏคำว่า ภิรมย์ ในพจนานุกรมฯ แต่อย่างใด แต่กลับปรากฏคำว่า อภิรมย์ แปลว่า รื่นเริงยิ่ง ดีใจยิ่ง ยินดียิ่ง พักผ่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2505: 992) ผู้เขียนจึงตั้งข้อสังเกตว่า ผู้แต่งน่าจะตัดคำ “อ” จาก “อภิรมย์” เป็น “ภิรมย์” ทั้งนี้อาจจะเพื่อให้พอดีกับทำนองเพลง

ตามบริบทการใช้คำแสดงภาพความรู้สึก ทำให้เห็นภาพของการชมความงามบนเรือนร่างผู้หญิงว่าสวยงามและน่ายินดีในความรักความใคร่แต่ก็มีความรู้สึกเสียดายแทรกเข้ามาเนื่องจากความสุขนั้นไม่ใช่ความจริงเป็นเพียงแคฝันไป

11 1.7 คำแสดงช่วงเวลาการสังวาส

ตัวอย่าง

“...ดึกคืนคินนนั้นเคยร่วมผูกพันแน่นหนัก...”

(เพลงโปรดเกิดดวงใจ)

“...พี่เฝ้าจูบไล้จูบฝังใจทั่วสรรพางค์
เกือบจวนรุ่งสาง แก้มนางกลืนยั้งฝังใจ”

(เพลงกลืนแก้มนาง)

“...พี่จูบมัดจำ**ตลอดทั้งคืน**...”

(เพลงจูบมัดจำ)

“สองเราต่างเฝ้าเซยชม**จนสิ้นแสงโคม**
แห่งจันทร์...คืนใหม่เราค่อยพบกัน...”

(เพลงจูบมัดจำ)

จากเนื้อเพลงข้างต้น มีการใช้คำแสดงช่วงเวลาการร่วมรัก ซึ่งมักเกิดขึ้นในเวลา กลางคืน อาจจะเป็นเพราะในช่วงเวลากลางคืน เป็นเวลาที่ว่างจากการงานทุกอย่าง ซึ่งทำให้มี เวลาอยู่ร่วมกัน และเป็นช่วงของการพักผ่อน จึง มักปรากฏฉากร่วมรักในเวลาดังกล่าว ซึ่งพบทั้ง ในลักษณะที่ไม่ได้ระบุระยะเวลา ได้แก่ คำว่า ดึกคืนคืนนั้น คืน และคืนนั้น และระบุระยะเวลา ได้แก่ คำว่า เกือบจวนรุ่งสาง ตลอดทั้งคืน และ จนสิ้นแสงโคมแห่งจันทร์ ซึ่งการระบุระยะเวลา ทำให้เห็นภาพของการร่วมรักอันยาวนาน อีกด้วย

2) การใช้ความเปรียบ หมายถึง การ ใช้ถ้อยคำภาษาที่ไม่ได้มีการบอกกล่าวโดยตรง แต่เป็นการเปรียบสิ่งหนึ่งเหมือนหรือเป็นอีกสิ่ง หนึ่ง เป็นทั้งการเปรียบเทียบที่มีคำเชื่อมและไม่มี คำเชื่อม ซึ่งพบการใช้ความเปรียบ 4 ลักษณะ ได้แก่ เปรียบอารมณ์ความรู้สึกกับสถานที่ เปรียบอวัยวะหรือส่วนหนึ่งของอวัยวะกับ ธรรมชาติ เปรียบพฤติกรรมการถึงจุดสุดยอดกับ ธรรมชาติ และเปรียบอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ กับธรรมชาติ

2.1 เปรียบอารมณ์ความรู้สึกกับ สถานที่

“คืนหนึ่งนั้นเป็นคืน**สวรรค์**สว่าง พี่ได้ พาน้องนางภิรมย์ชมดาวพรุ่งพราวาวววนภา พบชาวเทวัญสวยงามอร่ามตานับว่าเป็นวาสนา ได้มา**สวรรค์**อำไพ....เสียดายมิทันเด็ด**บัวสวรรค์** ชม คืนนั้น**สวรรค์**ลุ่ม เสียงฟ้าเสียงลม ฝนพร่าง พรหมพืหนาวจนสิ้น กลับกลายเป็นฝันไปไร้คู่ กอดนอน”

(เพลงคืนนั้นสวรรค์ลุ่ม)

“...พี่ต้องลาก่อนฟ้าสว่าง น้องนวลแนบ นางเฝ้าจูบสองปรางเพื่อฝากสัมพันธ์ แต่คืนนี้พี่ ไปอย่าได้ไหวหวั่น คืนใหม่เราค่อยพบกันสร้าง **วิมานฉิมพลี**ที่คอย”

(เพลงจูบมัดจำ)

จากเนื้อเพลงข้างต้นจะเห็นว่า มีการ เปรียบอารมณ์ความรู้สึกมีความสุขในความรัก กับสถานที่สวยงาม ได้แก่คำว่า สวรรค์ วิมาน ฉิมพลี

2.2 เปรียบอวัยวะหรือส่วนหนึ่งของ อวัยวะกับธรรมชาติ

“คืนหนึ่งนั้นเป็นคืน**สวรรค์**สว่าง พี่ได้ พาน้องนางภิรมย์ชมดาวพรุ่งพราวาวววนภา พบชาวเทวัญสวยงามอร่ามตานับว่าเป็นวาสนา ได้มา**สวรรค์**อำไพ เพลินชมภิรมย์นภางค์จนพาน้องนางหลงไป ผ่าน**เมฆ**รำไรมาพบ**บึง**ใหญ่ อโนดาตงาม **ไทร**ย้อยหย้อยกิ่งกิ่งก้านคลุมน้ำสี คราม **บัว**น้อยอร่ามงามนำภิรมย์ เสียดายมิทันเด็ด**บัวสวรรค์**ชม คืนนั้น**สวรรค์**ลุ่ม เสียงฟ้าเสียง ลม ฝนพร่างพรหมพืหนาวจนสิ้น กลับกลายเป็น ฝันไปไร้คู่กอดนอน”

(เพลงคืนนั้นสวรรค์ลุ่ม)

เนื้อเพลงข้างต้นจะเห็นว่าใช้คำว่า บึง

เพื่อเปรียบกับอวัยวะเพศของผู้หญิง ซึ่งมีคำว่าย
ใหญ่ เป็นคำขยายเพื่อเพิ่มภาพของขนาดอวัยวะ
ใช้คำว่า บัว เพื่อเปรียบกับหน้าอกของผู้หญิง
ใช้คำว่า น้อย (บัวน้อย) และสวรรค์ (บัว
สวรรค์) เพื่อทำให้เห็นภาพของหน้าอกที่มีขนาด
เล็กกะทัดรัด น่าเอ็นดู มีความสวยงาม

ใช้คำว่า เมฆ ไทร เพื่อเปรียบกับเส้น
ขน(เส้นโกลมา)ที่ปกคลุมอวัยวะเพศ ใช้คำว่า ราไร
มาขยายคำว่า เมฆ เพื่อให้เกิดภาพของปริมาณ
ที่ไม่มากนัก และทำให้รู้สึกถึงความน่าค้นหา
และใช้กริยา ย้อย เพื่อแสดงภาพของการห้อยลง
มาปกคลุม

2.3 เปรียบพฤติกรรมการณ์ถึงจุดสุด ยอดกับธรรมชาติ

“คืนหนึ่งนั้นเป็นคืนสวรรค์สว่าง พี่ได้
พาน้องนางภิรมย์ชมดาวพรุ่งพราวาววาวบนภ
พชาวเทวัญสวยงามอร่ามตานับว่าเป็นวาสนา
ได้มาสวรรค์อำไพ เพลินชมภิรมย์นภางค์จนพา
น้องนางหลงไป ผ่านเมฆรำไรมาพบบึงใหญ่
อโนดาตงาม ไทรย้อยห้อยกิ่งทั้งก้านคลุมน้ำสี
คราม บัวน้อยอร่ามงามนำภิรมย์ เสียตายมิห็น
เด็ดบัวสวรรค์ชม คืนนั้นสวรรค์ลุ่ม เสียงฟ้าเสียง
ลม ฝนพรำพรหมพืหนาวจนสิ้น กลับกลายเป็น
ฝันไปไร้คู่กอดนอน”

(เพลงคืนนั้นสวรรค์ลุ่ม)

เนื้อเพลงข้างต้นมีการใช้ธรรมชาติ
เปรียบกับพฤติกรรมการณ์ถึงจุดสุดยอดของเพศ
ชาย ซึ่งในที่นี้ใช้คำว่า ฝนพรำพรหม โดย
ธรรมชาติเมื่อฝนตกก็จะทำให้เปียกและ คำๆ นี้
จึงถูกนำมาเปรียบกับพฤติกรรมการณ์หลังเมื่อถึง
จุดสุดยอดของเพศชายในขณะที่หลับก็คือ การ

ฝันเปียก

จากบริบทผู้ชายในเพลงหลับฝันไปว่า
ตนเห็นอวัยวะต่างๆ บนเรือนร่างของผู้หญิงใน
เพลง แต่ยังไม่ได้ร่วมรักกัน ครั้นตื่นขึ้นมาก็พบ
ว่าตนฝันไปพร้อมกับตนถึงจุดสุดยอดไปเสียแล้ว

2.4 เปรียบอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ กับธรรมชาติ

“หากฝันว่าฉันว่าและเธอละเมอความ
รักร่วมกัน ทุกทุกวันแสนสุขฤทัย หากความรัก
นั้นหนักเหลือแนบเนื้อเข็กรักตั้งไฟ ฉันขอตาย
บนตักนาง...”

(เพลงในฝัน)

จากเนื้อเพลงข้างต้นมีการเปรียบเทียบความ
รู้สึกทางเพศกับธรรมชาติ เหมือนไฟ ไฟแสดงถึง
ความร้อนแรง จึงนำคำนี้มาเปรียบอารมณ์ความ
รู้สึกทางเพศ ความเร่าร้อนที่เกิดขึ้นเหมือนกับ
เปลวไฟที่ร้อนแรง และจะสังเกตเห็นว่ามีการใช้
คำเพื่อเพิ่มความรู้สึกร้อนแรงด้วย คือคำว่า
เข็กรัก ส่วนคำว่า หนัก แนบเนื้อ แสดงถึง
พฤติกรรมที่ใกล้ชิดแนบสัมผัสร่างกาย ทำให้
อารมณ์ความรู้สึกทางเพศพลุ่งพล่านเร่าร้อน
ร้อนแรงเหมือนไฟ

3) การเล่นคำ หมายถึง การใช้การซ้ำ

คำ และการนำคำกริยามาวางไว้ใกล้กัน ดังนี้

3.1 การซ้ำคำ

“...เคยกอดเคยรัด เคยได้สัมผัสแอบอิง
เกล้า ชื่นใจในรักเรา เคยหยอกเคยเฝ้าเกล้าคลอ
สุขสันต์ บัดนี้เหลือเพียงรูปรอยสัมผัสที่ผ่าน
เลยไปเหมือนฝัน ทุกวันที่เศร้าเหงาใจ”

(เพลงรอยรักในอารมณ์)

เนื้อเพลงข้างต้นมีการซ้ำคำว่า “เคย” เพื่อแสดงภาพการกระทำหรือเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้ และการซ้ำคำหลายๆ ครั้งเป็นการตอกย้ำภาพให้ชัดเจนมากขึ้นว่าเป็นสิ่งที่เคยทำมา

“...จำเสียงของพี่ได้หรือเปล่า จำเพลงรักเก่าเราได้ไหม เคยฝากฝังไว้แนบในกลางใจนาง...”

(เพลงโปรดเถิดดวงใจ)

จากเนื้อเพลงข้างต้นมีการซ้ำคำว่า “จำ” เพื่อแสดงภาพของการกระทำหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เคยเกิดขึ้น ในที่นี้ใช้เพื่อย้ำถามถึงความทรงจำในสิ่งที่เคยทำร่วมกันมา

3.2 การนำคำกริยามาวางไว้ใกล้กัน

“...แก้วตาอย่าอาย **เคียงชิดติดกาย** น้อย **เบนบ้าย** โฉนเล่านาง...”

(เพลงคืนอาลา)

เนื้อเพลงมีการนำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาวางใกล้กัน ได้แก่คำว่า เคียงชิดติด เพื่อย้ำให้เห็นภาพของการอยู่ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังใช้ทั้งคำว่า เบน และ บ้าย เพื่อแสดงอาการหลบเลี่ยงด้วยอากัปกิริยา เชนอายเมื่อถูกเกี่ยวพาราสิ

“...มาพบบึงใหญ่โหนดางาม ไทร **ย้อย** **ห้อย** กิ่ง **ทิ้ง** ก้าน **คลุม** น้ำสีคราม...”

(เพลงคืนนั้นสวรรค์ล่ม)

เนื้อเพลง เป็นการนำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาวางใกล้กัน ได้แก่คำว่า ย้อย ห้อย ทิ้ง คลุม เพื่อบรรยายภาพส่วนหนึ่งของอวัยวะ (ในที่นี้คือเส้นขนที่ปกคลุมอวัยวะเพศ) เพื่อให้เห็นผู้ฟังเห็นลักษณะของสิ่งนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

ขึ้น

“...จำเสียงของพี่ได้หรือเปล่า จำเพลงรักเก่าเราได้ไหม เคย **ฝากฝังไว้แนบ** ในกลางใจนาง...”

(เพลงโปรดเถิดดวงใจ)

เนื้อเพลง เป็นการนำกริยาที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาวางใกล้กัน ได้แก่คำว่า ฝากฝังแนบ เพื่อให้เกิดภาพของการมอบความรักไว้อย่างหนักแน่นลึกซึ้ง ซึ่งสื่อไปในทางการร่วมรัก

บทส่งท้าย

การศึกษาภาษาจินตภาพเชิงสังวาสที่ปรากฏในเพลงลูกกรุงที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ จำนวน 15 เพลง เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงการใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ ไพเราะงดงาม ด้วยภาษาวรรณศิลป์ที่แสดงภาพ (pictorial) ซึ่งเกี่ยวข้องกับเชิงสังวาส (erotic) ออกมาอย่างมีศิลปะที่งดงาม ทำให้ผู้ฟังเห็นภาพ รวมถึงรับรู้อารมณ์ความรู้สึกผ่านตัวภาษาอย่างแยบคาย ตัวบทเพลงยังแสดงให้เห็นถึงขนบการประพันธ์ที่สวยงามของครูเพลงลูกกรุงในอดีตที่ได้รังสรรค์ไว้ นอกจากนี้ผู้ฟังในฐานะผู้รับสารยังได้รับประโยชน์ในแง่ของการฝึกคิดวิเคราะห์ตีความเรื่องราวในเพลง รวมทั้งยังร่วมอนุรักษ์ภาษา และเพลงลูกกรุงให้คงอยู่ต่อไป

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น เพลงลูกกรุงเป็นเพลงเก่าที่ครูเพลงและนักร้องหลายท่านหรือแม้แต่ ทูล ทองใจ เองก็เสียชีวิตไปแล้ว จึงเป็นที่น่าเสียดายที่ผู้เขียนไม่ได้สัมภาษณ์แนวคิดของผู้ประพันธ์ หรือแม้แต่ทรศนะของผู้ขับร้อง

บทเพลง อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนจึงพยายามศึกษา ประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้การศึกษาเรื่องนี้
ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารต่างๆ ที่ ความสมบูรณ์ที่สุด
เกี่ยวข้อง รวมทั้งสืบค้นจากสื่ออินเทอร์เน็ต

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกรียงศักดิ์ เชษฐพัฒน์วนิช. 2553. เพลงลูกทุ่งคำเมืองกับอัตลักษณ์พันทางของคนชนบทใหม่
ของเชียงใหม่. ใน หนังสือรวมบทความและบทเสวนาจากการประชุมประจำปีทาง
มานุษยวิทยา ครั้งที่ 8 เรื่อง ผู้คน ดนตรี ชีวิต เล่ม 2 เสียงของประเทศไทย, หน้า 241-242.
กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ดลฤทัย ขาวดีเดช. 2540. ภาษาจินตภาพในเรื่องสั้นของ อัศศิริ ธรรมโชติ. วิทยานิพนธ์อักษร
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา แก้วคัลณา. 2551. การสืบสรรค์จินตภาพในกวีนิพนธ์ไทย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรนิภา บุญยะรัตเวช. 2548. ความเปรียบและแนวคิดเกี่ยวกับความรักในเพลงไทยสากล.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ฝ่ายอุทยานการศึกษา สำนักการศึกษาต่อเนื่อง. ม.ป.ป. *ถนนคน
ดนตรี*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2557, จาก [http://www.stou.ac.th/study/projects/
training/ culture/content/net4-55/page2-4-55.html](http://www.stou.ac.th/study/projects/training/culture/content/net4-55/page2-4-55.html)
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2505. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493*. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองธรรม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วัฒน์วรลยางกูร. 2555. *คีตกวีลูกทุ่ง ไพบูลย์ บุตรขัน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: พรีเมียม.
- วิภาวรรณ ประไวย์. เส้นทางดนตรี ของกวีซีไรต์ โชคชัย บัณฑิต. (ธันวาคม 2556). *all Magazine*,
8(9). สืบค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2557, จาก [http://www.allmagazine.com/Column
Detail/ allColumDetail/tabid/106/articleType/ArticleView/articleId/3431/
---.aspx](http://www.allmagazine.com/ColumnDetail/allColumDetail/tabid/106/articleType/ArticleView/articleId/3431/---.aspx)
- อรจิรา อัจฉริยไพบูลย์. (2554). การวิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษาในนวนิยายเรื่อง “ช่างสำราญ”,
วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 8(2), 39.

อลิสสา เลียงรีนรมย์. 2549. *ลีลาภาษาในเพลงลูกทุ่งของ สลา คุณวุฒิ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

A.S. Hornby. 1985. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*. 7th edition. Oxford: Oxford University Press.

F.G.Fowler and H.M.Fowler. 1942. *The pocket Oxford Dictionary of Current English*. 4th edition. Oxford: Clarendon Press.

